

KONFERENCJA MINISTRÓW GENERALNYCH
PIERWSZEGO ZAKONU FRANCISZKAŃSKIEGO
I TRZECIEGO ZAKONU REGULARNEGO

“*Śluchajcie, ubożuchne, wezwane przez Pana ...*”

List inauguracyjny 750 rocznicę śmierci Świętej Klary

Do wszystkich Ubogich Pań, Córek i Sióstr
naszej Świętej Matki Klary,
pierwszej i głównej Ksieni Zakonu¹;
Do wszystkich Braci Mniejszych każdej gałęzi i obserwacji na świecie;
Do wszystkich naszych Braci i Sióstr w Trzecim Zakonie Regularnym
oraz Franciszkańskim Zakonie Świeckich,

Od ich braci, Ministrów Generalnych Zakonu św. Franciszka:
Niech miłosierny Ojciec obdarzy was wszelkim dobrem
i wszelkim doskonałym darem radości w Duchu Świętym
oraz pokojem od naszego Pana Jezusa Chrystusa,
ubogiego, ukrzyżowanego i wyniesionego do chwały !

*Śluchajcie, ubożuchne, wezwane przez Pana,
zebrane z wielu stron i prowincji²,*

Nadchodzący rok, rok 2003, jest dla nas wszystkich rokiem o wielkim znaczeniu, jest bowiem rokiem łaski. Zostaliśmy w nadchodzącym roku zaproszeni do wzięcia udziału w radosnych obchodach na pamiątkę wydarzenia sprzed siedmiuset pięćdziesięciu lat, kiedy to niebiosa otworzyły się na spotkanie siostry Klary w momencie jej śmierci³. W tym samym czasie wspominać będziemy również dzień, w którym papież Innocenty IV zatwierdził, napisaną przez siostrę Klarę *Formę Życia* czyli *Regulę* dla Zakonu Ubogich

¹ 6 P, 2

² ZubP

³ por. Lg 46

Siostr, który założył błogosławiony Franciszek. W *Regule* tej Klara zobowiązała tak siebie, jak i Was, ubogie Panie i nasze drogie siostry, do zachowywania świętej Ewangelii naszego Pana Jezusa Chrystusa poprzez życie w posłuszeństwie, bez jakiegokolwiek własności i w czystości⁴. Wiemy, jak w chwalebny sposób wypełniała ona tę obietnicę w swoim życiu, i wiemy też jak bardzo poruszył ją fakt zatwierdzenia *Reguły*, co nastąpiło po długich latach walki. Dwa dni później, ona, zwierciadło gwiazdy porannej⁵, zniknęła nam z oczu. Cudownie przygotowana przez Najświętszą chwalebłą Dziewicę, została wprowadzona *do sali biesiadnej* Króla Chwały⁶.

Mimo że od tamtego czasu upłynęło 750 lat, to podwójne wydarzenie nadal odbija się echem wśród nas. Pełni wdzięczności Bogu, ogłaszamy je radośnie w Kościele. Odkryjmy nowe sposoby opowiadania ludziom w naszych niespokojnych czasach o łagodnej dobroci siostry Klary. Podejmijmy, bracia i siostry, wysiłek oddania czci i wypełniania jej charyzmatu w Kościele, który jest darem dla całego Ludu Bożego. I wreszcie, zachęcajmy się nawzajem w tej Pielgrzymce Ubóstwa, byśmy jako ubodzy stali się zwierciadłem Emmanuela, Boga - z - nami, podobnie jak ona dla ludzi sobie współczesnych.

Kilka refleksji ...

Śmierć świętego bardzo często odsłania najważniejsze cechy jego duchowości i jego życia. Tak też było z siostrą Klarą. W misternie utkanym poprzez opowieści o jej śmierci obrazie możemy zobaczyć wielkie tematy z jej życia i myśli: całkowite poświęcenie się siostronom i braciom i doskonale naśladowanie ubogiego Chrystusa.

Przy łóżku umierającej były jej siostry i bracia w Panu, przyjaźnie sięgające tamtych wczesnych wiosennych dni, kiedy układano plany, a ona i Franciszek byli młodymi i pełnymi życia ludźmi. Był tam uprzejmy Rajnaldo, obecny był Jałowiec – *znamienity igrzec Pański*, co z *ogniska swego płomiennego serca lśniącymi iskry*⁷ napelniał ją radością. Był tam Anioł, który jak zwykle pocieszał innych, i był tam Leon, dzielący z nimi smutek na myśl jej utraty. Jakże to wyraźny dowód długich i wiernych przyjaźni, trwających ponad czterdzieści lat! Jakże musieli się nawzajem wspierać w tych trudnych czasach! Obecność braci przy łóżu śmierci przypomina nam wszystko, co Klara dzieliła z Franciszkiem. Przypomina nam również, że jesteśmy dziedzicami tego ich współdzielenia się charyzmatem i uzupełniania powołaniem. Tutaj, w końcu jej życia widzimy, że siostra Klara nadal pozostaje wierna więzi, która jednoczy Ubogie Panie i Braci Mniejszych. Jaką radością musiało być dla niej to towarzystwo w drodze aż do bram samego nieba.

Umierająca Klara wzięła w swe ręce dwa cenne dokumenty. Pierwszym był *Przywilej Ubóstwa* przyznany przez Grzegorza IX. Z relacji siostry Filippy dowiadujemy się, że Klara pod koniec życia, zwoławszy wszystkie siostry powierzyła im *Przywilej Ubóstwa*⁸,

⁴ por. RegKl 1, 2

⁵ por. *Annuncio Ufficiale della morte di Chiara*, w: *Santa Chiara d'Assisi, scritti e documenti*, a cura di G.G. Zoppetti e M. Bartoli, Editrici Francescane, Assisi 1994, ss. 228-230.

⁶ por. 4 LKl 31

⁷ Lg 45

⁸ 3 P 32

zalecając im również, jak mówi *Legenda*, ubóstwo Pana⁹. Drugim dokumentem, który wzięła do rąk, a który był realizacją marzeń jej życia, była *Reguła* zakonu, potwierdzona bullą papieską¹⁰. Będąc już na łożu śmierci, trzymała w rękach bullę papieską i całowała ją. Przedstawione fakty stanowią dla nas bogaty materiał do refleksji nad wzajemnym oddziaływaniem charyzmatu i instytucji w naszym życiu, gdyż właśnie te dwa dokumenty próbują wyrazić w prawnym języku Kościoła, głęboką pobożność Franciszka i Klary względem Boga. Który

*ubogi położony w żłobie,
ubogi żył na ziemi
i nagi zawisł na krzyżu*¹¹.

Tutaj możemy dostrzec mistycyzm słabości czy bezbronności, którego Święta Klara nauczyła się od samego Syna Bożego, który

*Ogołocił samego siebie przyjmawszy postać służi
I uniżył samego siebie,
Stawszy się posłusznym aż do śmierci
(i to śmierci krzyżowej)*¹²

W naszym materialistycznym świecie, takie ubóstwo serca jaśniej jako znak sprzeciwu¹³. W dobie polemiki i samoobrony, taka bezbronność jawi się istotnie szaleństwem Krzyża. To ubóstwo i bezbronność, które były własnością samego Chrystusa, Klara z miłości dla niego uczyniła swoimi. Obleczona w takie ubóstwo, olśniewa nas rzadkim i promieniującym pięknem.

Na dużej ikonie, namalowanej w 1283 na prośbę sióstr, Klara została przedstawiona jako **wielka miłośnica Boga**. Na obrazie tym staje przed nami ubrana w ubogi habit z *miłości do Najświętszego i Najmilszego Dzieciątka* oraz do *Jego Najświętszej Matki*¹⁴. Jej oblicze zdaje się widzieć Króla chwały¹⁵. Tak jak Franciszek był *alter Christus*, drugim Chrystusem, tak Klara była spełnieniem Franciszkowej obietnicy, że na tych, którzy takie rzeczy czynią i w nich trwają, *sposznie Duch Pański* i uczyni u nich mieszkanie i *miejsce pobytu*, i są *synami Ojca niebieskiego*, którego dzieła czynią, i są oblubieńcami, braćmi, siostrami i matkami naszego Pana Jezusa Chrystusa¹⁶.

Na ikonie postać Klary otoczona jest ośmioma scenami z jej życia. Cztery z nich opowiadają o jej powołaniu, a cztery pozostałe wyrażają franciszkańską formę życia

⁹ Lg 45

¹⁰ 3 P 32

¹¹ TK1 45

¹² Flp 2, 6-8

¹³ Ant na dzień 1. stycznia

¹⁴ RegK1 2, 25

¹⁵ 4 P 19

¹⁶ 1LW 6-7

Świętej. Jedna ze scen przedstawia umiłowaną siostrę Klary – Agnieszkę; inna cud rozmożenia chleba (już po podarowaniu połowy bochenka braciom)¹⁷, który Siostra Cecylia¹⁸ dzieliła tak długo, aż wszystkie siostry zaspokoily głód. Była to prawdziwa Eucharystyczna wieczerza, na której ubodzy karmili się ze stołu Pana. Ostatnie dwie sceny ikony, przedstawiają śmierć i pogrzeb naszej Matki. Widzimy Madonnę z jej orszakiem, przybywającą, by ubrać swą córkę w cudowną suknię, jak Pannę młodą spieszącą się do poślubienia niepokalanego Baranka. W końcu widzimy Mszę pogrzebową, celebrowaną przez Papieża Innocentego IV, który, jak wiecie, chciał natychmiast przystąpić do wyniesienia jej na ołtarze. Na szczęście dla nas, Kardynał Rajnaldo powstrzymał go, i dzięki temu jesteśmy w posiadaniu bezcennego tekstu z procesu kanonizacyjnego, tekstu pełnego historii i refleksji, które zostawili nam żyjący z nią. Na ikonie możemy podziwiać *poverelle*, kobiece oblicze franciszkanizmu, pełne powagi, inteligencji i czułości¹⁹. Widzimy średniowieczny opis Bożych darów, które teraz są w naszych rękach, i przez które powinniśmy być świadomi naszego dziedzictwa, którym powinniśmy zarządzać, rozwijać je i przekazywać następnym pokoleniom Ubogich Sióstr.

Apel do Ubogich Pań, naszych Sióstr

W jaki sposób moglibyśmy uczcić godnie te wydarzenia, które wydawałoby się są bez znaczenia dla świata, prawie nieznanymi mediom, a przecież skądinąd znane, godne uwagi i istotne dla Królestwa Bożego?

Na najbliższe miesiące chcielibyśmy zaproponować kilka rzeczy, które umożliwiłyby rozpoczęcie przygotowań do zbliżających się uroczystości. Proponujemy zatem, by obchody 750-lecia rozpocząć w Niedzielę Palmową roku 2003, a więc w dniu, kiedy siostra Klara uciekła z rodzinnego domu i obiecała posłuszeństwo Franciszkowi w kościele Matki Bożej Anielskiej; zakończyć natomiast wielką celebracją święta chwalebnej Matki Klary w dniu 11 sierpnia 2004. Jako wasi bracia proponujemy wam naszą pomoc, wszędzie tam, gdzie będzie to tylko możliwe. Chcielibyśmy podkreślić, iż jednym z największych darów, jakie my bracia otrzymaliśmy w ostatnich latach była coraz to większa możliwość poznania i odkrywanie znaczenia siostry Klary; więc zatem naszym szczerym życzeniem, aby ten dar był wśród nas pielęgnowany i systematycznie wzbogacany.

Dwie sugestie...

Czy na zakończenie możemy podzucić dwie sugestie? Z *Kwiatków św. Franciszka* dowiadujemy się, że siostra Klara pragnęła zjeść posiłek z błogosławionym Franciszkiem, i że on, początkowo niechętny, na usilną prośbę braci zgodził się²⁰. Czy my, dzisiejsi bracia i siostry, widzielibyśmy możliwości ponownego urzeczywistnienia tego cudownego posiłku? Tak, jak ci pierwsi bracia zachęcali Franciszka, tak i my chcielibyśmy poprosić was o rozważenie tej idei. Myślmy tu o posiłku, który jest ucztą dla ciała i dla duszy, prawdziwym Bożym świętem. Zjednoczmy się wspólnie pod natchnieniem Bożego Ducha,

¹⁷ Lg 15

¹⁸ 6 P 16

¹⁹ Michel Feuillet, *Les visages de François d'Assise*, Desclée de Brouwer, Paris 1997, s. 125.

²⁰ Kwiatki św. Franciszka, 15.

aby ten sam Duch mógł promieniować swą chwałą także wokół naszych domów tak, aby wszyscy ludzie byli pełni podziwu, widząc Boży ogień w ich wnętrzach.

Naszą drugą sugestią jest, aby każdy z nas, w różnych częściach świata, spróbował znaleźć właściwe sposoby do zaangażowania całej franciszkańskiej rodziny do uczczenia św. Klary. I chociaż niezwykle słowa zawarte w jej *Regule* i listach stanowią dla nas wszystkich źródło mądrości, nieustannie potrzebujemy jej obecności w naszym charyzmacie, gdyż ciągle jeszcze nie jest wystarczająco poznana i ukochana jak by należało. Wykorzystajmy zatem okazję tej rocznicy tak, by żaden franciszkanin nie mógł nigdy powiedzieć: *niezbyt dobrze znam św. Klarę*.

Wniosek i Błogosławieństwo

Cóż więcej możemy wam powiedzieć? Jesteśmy głęboko świadomi obietnicy naszego Ojca Franciszka, że zawsze będzie otaczał was pełną miłości opieką i szczególną troską tak, jak swoich braci. Odczuwamy to jako nasz święty obowiązek, który on nam nałożył. Z tym przekonaniem i w zaufaniu w ogromną dobroć Boga, udzielamy wam naszego błogosławieństwa słowami samej świętej Klary:

Błogosławimy was jak tylko możemy i więcej niż możemy. Kochajcie zawsze Boga, i swoje dusze, i wszystkie swoje siostry i braci, i zachowujcie zawsze starannie to, co przyrzekłyście Panu. Pan niech będzie zawsze z wami i obyście wy zawsze z Nim były. Amen

Rzym, 4 październik 2002.

Br. Giacomo Bini
Minister Generalny OFM

Br. Joachim Giermek
Minister Generalny OFM Conv.

Br. John Corriveau
Minister Generalny OFM Cap.

Br. Ilija Živković
Minister Generalny TOR